Bảo vệ đạo đức xã hội chủ nghĩa và các giá trị truyền thống của dân tộc trước biểu hiện lệch chuẩn trong hoạt động từ thiện của một số nghệ sĩ, người nổi tiếng ở Việt Nam hiện nay

TS NGUYỄN VÂN HẠNH
Học viện Báo chí và Tuyên truyền; Email: nvhanhbc@gmail.com

Nhận ngày 23 tháng 2 năm 2022; chấp nhận đăng tháng 8 năm 2022.

Tóm tắt: *Kể từ đầu năm 2020 Việt Nam liên tục phải đối mặt với những khó khăn thách thức lớn từ bệnh dịch, thiên tai. Đây là khoảng thời gian bùng nổ các hoạt động từ thiện của các cá nhân, tổ chức thể hiện truyền thống nhân ái, đoàn kết của dân tộc ta. Tuy nhiên những biểu hiện lệnh chuẩn trong hoạt động từ thiện của một số nghệ sĩ, người nổi tiếng gần đây đã ảnh hưởng không nhỏ tới đạo đức xã hội. Bài viết nhằm đấu tranh phản bác những biểu hiện thiếu chuẩn mực đó, nhằm bảo vệ đạo đức xã hội chủ nghĩa (XHCN) và các giá trị truyền thống của dân tộc Việt Nam.*
Từ khóa: *đạo đức xã hội chủ nghĩa; từ thiện; lệch chuẩn từ thiện; từ thiện chân chính; nghệ sĩ làm từ thiện.*

Abstract: *Since the start of 2020, Vietnam has continuously faced big challenges resulting from epidemics and natural disasters. This is also a period with the bloom of charitable activities to show the tradition of kindness and solidarity of our nation. However, wrong-doings in charity activities of some artists and celebrities have recently had a negative influence on social morality. The article aims to fight against those manifestations in order to protect socialist morality and traditional values of the Vietnamese nation.*
Keywords: *socialist ethics; charity; wrong - doings at charities; genuine charity; celebrity philanthropy.*

1. Quan niệm về từ thiện và những biểu hiện lệch chuẩn trong hoạt động từ thiện của một số nghệ sĩ, người nổi tiếng ở Việt Nam hiện nay

Quan niệm về từ thiện và lệnh chuẩn trong hoạt động từ thiện

"Từ thiện" có nghĩa là những việc tốt xuất phát từ lòng thương yêu. Người ta có nhiều cách để lan tỏa điều thiện, có thể bằng những nghĩa cử hàng ngày như ân cần trong đối xử, cứu tế người gặp nạn, nâng đỡ tinh thần những người đau khổ. Ở một cấp độ cao của "từ thiện" là lan tỏa lòng thiện đó tới xung quanh, để nâng đỡ đời sống của người khác được tốt đẹp hơn, hạnh phúc hơn.

Lệch chuẩn trong hoạt động từ thiện là nhân danh cứu tế người nghèo, người hoạn nạn để lừa đảo, trục lợi, mua danh, hoặc làm từ thiện theo trào lưu,... tức là làm từ thiện không xuất phát từ "tâm" mà vì những động cơ thấp hèn khác. Những hiện tượng này không còn xa lạ trên thế giới, ở Việt Nam một số hiện tượng lệch chuẩn trong hoạt động từ thiện cũng đang xuất hiện với biểu hiện đa dạng trong thời gian gần đây, nhất là ở giới nghệ sĩ và người nổi tiếng.

Những biểu hiện lệch chuẩn trong hoạt động từ thiện của một số nghệ sĩ, người nổi tiếng ở Việt Nam hiện nay

Cho đến nay giới nghệ sĩ và người nổi tiếng ở Việt Nam vẫn chưa ghi nhận vụ lừa đảo, gian lận từ thiện nào, nhưng những vụ bê bối và sự hoài nghi thì không phải là không có. Tháng 6.2021 nghệ sĩ ưu tú Hoài Linh chính thức xin lỗi người dân miền Trung và các

nhà hảo tâm khi chậm trễ giải ngân số tiền hơn 14 tỷ đồng từ thiện tiếp nhận từ tháng 11.2020[2]. Việc chậm trễ tới 6 tháng liền khiến dư luận hoài nghi về tính minh bạch của khoản tiền lớn do anh là đại diện. Năm năm trước, một người dẫn chương trình nổi tiếng cũng chưa thuyết phục được công chúng về số tiền từ thiện 24 tỷ đồng do anh làm đại diện được chi tiêu như thế nào[3].

Trong đợt bão lũ kinh hoàng ở miền trung cuối năm 2020, một nữ ca sĩ quyên góp được số tiền 180 tỷ đồng, rất kịp thời, hình ảnh nữ ca sĩ này trực tiếp lặn lội vào tâm bão miền Trung trao tiền, quà từ thiện cũng gây xúc động mạnh cho cộng đồng. Tuy nhiên các khoản chi tiêu lên đến hơn trăm tỷ đồng chỉ được ghi trên giấy viết tay với lời xác nhận chung chung[4].

Gần đây thông tin nghi ngờ vợ chồng Thủy Tiên tham nhũng hơn 100 tỷ tiền từ thiện thực sự gây ra những luồng dư luận dữ dội. Cuộc khủng hoảng này lớn đến mức các cơ quan chức năng đã chính thức mở cuộc điều tra về hoạt động từ thiện của vợ chồng cô và nhiều nghệ sĩ, người nổi tiếng khác. Mặc dù, đã được cơ quan chức năng kết luận là không có dấu hiệu phạm tội nhưng những ồn ào từ thiện này đã ảnh hưởng không nhỏ tới đạo đức xã hội ở Việt Nam hiện nay. Điều này đã gây ra những hiệu ứng tiêu cực đối với nền đạo đức XHCN và các giá trị truyền thống của dân tộc ta. Công chúng phần nào mất niềm tin vào các quỹ từ thiện do các nghệ sĩ, người nổi tiếng đại diện. Đối với nghệ sĩ, người nổi tiếng cũng dằn vặt, đau khổ, suy giảm uy tín khi đối diện với những cáo buộc tham nhũng tiền từ thiện, chậm trễ bàn giao tiền từ thiện, nghệ sĩ phát ngôn hành xử thiếu chuẩn mực như thể ban ơn khi làm từ thiện,… Các mạng xã hội, các tờ báo đưa tin từ rất nhiều chiều, công chúng chia rẽ làm hai phe, phe ủng hộ, phe chỉ trích,… tạo nên một bức tranh hỗn loạn, xấu xí, thiếu nhân văn trong hoạt động từ thiện. Truyền thống nhân ái, lá lành đùm lá rách đã là mnên sức mạnh của dân tộc ta bao đời nay, vì sao một việc làm nhân văn tử tế lại trở nên biến dạng lệch lạc như vậy?

2. Động cơ từ thiện và những nguyên nhân dẫn đến hiện tượng lệch chuẩn trong hoạt động từ thiện của một số nghệ sĩ, người nổi tiếng ở Việt Nam hiện nay

Động cơ từ thiện

Nhà triết học cổ điển Đức - Cantơ đã coi nghĩa vụ đạo đức là mệnh lệnh tuyệt đối. Một hành vi thực sự được coi là đạo đức khi nó xuất phát từ mệnh lệnh tuyệt đối. Mệnh lệnh tuyệt đối là chân lý tất yếu con người cần thiết phải làm, nó như là một khái niệm vừa vĩ đại vừa cao cả. Khi con người hành động theo mệnh lệch tuyệt đối sẽ đạt được tự do, từ đó Cantơ cho rằng không có đạo đức thì không có tự do, cũng như thiếu tự do thì không thể có đạo đức. Kế thừa và phê phán các quan điểm của nhà đạo đức học tiền bối, trên cơ sở chủ nghĩa duy vật biện chứng đạo đức học Mác - Lênin đưa ra quan niệm nghĩa vụ đạo đức là ý thức trách nhiệm của con người, là ý thức cần phải làm và mong muốn làm, hành động tự giác vì lợi ích của người khác và vì lợi ích chung của xã hội. Trong suy nghĩ và hành động của con người nếu để mất đi tính thiện thì không còn là nghĩa vụ đạo đức mà sẽ chỉ là nghĩa vụ pháp lý. Phù hợp với cái thiện là hành động tự do luôn gắn với cái tất yếu, không có bất cứ điều kiện nào ràng buộc. Vì vậy tự do là biểu hiện cao nhất của tính tự giác, vì chủ thể đạo đức hoàn toàn hành động theo tiếng gọi của lương tâm.

Từ quan điểm của các nhà kinh điển nêu trên chúng ta có thể thấy, cùng là những hành động cho kết quả tích cực nhưng chưa chắc đã là đạo đức nếu xem xét từ khía cạnh động cơ. Chẳng hạn có hai ca sĩ A và B đi từ thiện trong đợt lũ lụt ở miền Trung. Ca sĩ A đã coi từ thiện là việc làm thường xuyên của mình vì cô luôn được thôi thúc bởi ý thức trách nhiệm trước cộng đồng, mặc dù đi vào tâm lũ làm từ thiện rất nguy hiểm nhưng cô vẫn sẵn lòng. Còn ca sĩ B thực sự không muốn đi vào tâm lũ miền Trung, nhưng cô biết đây là dịp báo chí truyền thông rất quan tâm, do vậy đi làm từ thiện sẽ có cơ hội nâng cao danh tiếng, do đó dù nguy hiểm cô vẫn quyết tâm đi cứu tế người dân miền Trung. Cuối cùng cả hai ca sĩ A và B đều đi từ thiện rất kịp thời trong tâm lũ miền Trung nhưng chỉ ca sĩ A mới là người có đạo đức bởi vì cô đi từ thiện vì nghĩa vụ đạo đức thôi thúc ở bên trong mình, khi đó cô hoàn toàn được tự do và tự giác trong hành vi; còn hành vi từ thiện của ca sĩ B không được coi là đạo đức vì cô làm từ thiện để nổi tiếng, khi đó cô đã mất tự do và tự giác trong sự lựa chọn hành vi.

Đối với nghệ sĩ, người nổi tiếng ngay cả khi họ không tham nhũng, không chậm trễ thì chưa chắc đã là từ thiện thực sự. Đặc thù công việc của nghệ sĩ và người nổi tiếng là sự thành công của họ phụ thuộc vào danh tiếng cá nhân, càng được đông đảo công chúng biết đến và ngưỡng mộ thì càng trở nên giàu có và thành công. Sau mỗi sự kiện từ thiện danh tiếng của

nghệ sĩ, người nổi tiếng lại gia tăng gấp bội, nhận được sự ngưỡng mộ biết ơn của xã hội. Danh tiếng này sẽ mang lại cho họ những hợp đồng quảng cáo, đại diện thương hiệu,… hậu từ thiện. Phân tích dưới góc nhìn kinh tế thì đây là một khoản đầu tư tối thiểu (kêu gọi tiền từ cộng đồng không cần dùng quá nhiều tiền của mình) nhưng lại thu lợi nhuận tối đa. Chính vì thực tế đó mà rất khó để xác định động cơ thực sự của các chương trình từ thiện do nghệ sĩ, người nổi tiếng phát động. Có thể nghệ sĩ, người nổi tiếng làm từ thiện vì nghĩa vụ đạo đức thực sự, cũng có thể là vì mục đích mua danh, củng cố sự nổi tiếng, gia tăng uy tín và sức ảnh hưởng trong cộng động.

Do vậy, nếu từ thiện xuất phát từ nghĩa vụ đạo đức thì đó là từ thiện thực sự nhưng nếu dùng từ thiện để "mua" danh tiếng thì đó là lệch chuẩn trong từ thiện. Chỉ khi nghệ sĩ, người nổi tiếng được tự do, tự giác trong hành vi từ thiện thì họ mới đạt tới đạo đức thực sự, tức là họ làm từ thiện vì nghĩa vụ đạo đức thôi thúc từ bên trong chứ không phải ánh hào quang của danh tiếng. Khi đó họ sẽ làm từ thiện mà không cần ghi tên mình trên những phần quà, không cần dẫn theo hàng chục máy quay phim, chụp ảnh, không cần mấy chục tờ báo giật tít suốt cả mấy tuần lễ.

Nguyên nhân của hiện tượng lệch chuẩn trong hành vi từ thiện

Thứ nhất, là sự tác động từ mặt trái của cơ chế thị trường. Kinh tế thị trường nhấn mạnh lợi ích vật chất, trong điều kiện đó con người dễ bị tha hóa khi chạy theo lợi nhuận. Trong kinh tế thị trường những giá trị văn hóa tinh thần, tình cảm đều có thể trở thành hàng hóa. Ở Việt Nam, trong quá trình chuyển đổi từ cơ chế tập trung bao cấp sang cơ chế thị trường vẫn còn nhiều kẽ hở trong pháp luật, do đó xuất hiện hiện tượng lừa đảo, lệch chuẩn trong từ thiện. Mặt khác, trong thời đại bùng nổ thông tin thì danh tiếng là một loại hàng hóa siêu lợi nhuận nên việc nghệ sĩ, người nổi tiếng mượn hoạt động từ thiện để mua danh là hệ quả tất yếu từ mặt trái của cơ chế thị trường.

Thứ hai, sự ảnh hưởng của đạo đức tư sản trong quá trình hội nhập quốc tế. Đạo đức tư sản rất tiến bộ so với đạo đức phong kiến, tuy nhiên nó có mặt trái là bị chi phối bởi chủ nghĩa cá nhân và sự tôn sùng lợi nhuận "Tư bản sợ tình trạng không có lợi nhuận hoặc lợi nhuận quá ít, cũng như giới tự nhiên sợ chân không. Với một lợi nhuận thích đáng thì tư bản trở nên can đảm… được 300 phần trăm thì không còn tội ác nào là nó không dám phạm, dù có nguy cơ bị treo cổ"[5]. Trong văn hóa tư sản, từ thiện được coi như một ngành kinh doanh có lợi nhuận là chuyện không còn xa lạ. Trên thực tế từ thiện đã trở thành một ngành công nghiệp ở Mỹ. Theo hãng tin CNN, trong một báo cáo điều tra năm 2013, hãng tin đã bình chọn ra 50 tổ chức từ thiện tệ nhất nước Mỹ với những cáo buộc lừa dối người đóng góp. 50 tổ chức từ thiện này đã quyên góp được hơn 1,3 tỷ USD nhưng lại chi tới gần 1 tỷ USD cho các nhà môi giới đã giúp họ kêu gọi ủng hộ tiền, nghĩa là chỉ chưa đến 4% cho người nghèo, 96% còn lại vào túi môi giới, lãnh đạo tổ chức[6]. Quá trình hội nhập quốc tế, lối sống phương Tây cũng tràn vào Việt Nam làm xói mòn những giá trị truyền thống lâu đời của dân tộc ta, ảnh hưởng tới quan điểm đạo đức của một số bộ phận nhân dân, xuất hiện tư duy kiếm lợi từ từ thiện.

Thứ ba, mặt trái của sự phát triển bùng nổ mạng xã hội và các phương tiện truyền thông. Các mạng xã hội đã giúp bất cứ cá nhân nào cũng có thể kêu gọi từ thiện, đối với nghệ sĩ và người nổi tiếng thì việc này càng trở nên dễ dàng hơn do họ có sẵn fanpage với lượng người theo dõi lên đến vài trăm nghìn, thậm chí cả triệu người. Công chúng trong thời đại số, với sự giúp sức của các mạng xã hội cũng tự sản xuất thông tin theo góc nhìn của mình, do đó chỉ cần một chiếc điện thoại thông minh có thể chụp ảnh ghi hình thì nhất cử nhất động của nghệ sĩ, người nổi tiếng đều được công chúng ghi lại và tải lên các mạng xã hội, có thể để tung hô, ngưỡng mộ cũng có thể để xoi mói, thêu dệt, suy diễn. Đối với các cơ quan báo chí, ngày nay thông tin là một loại hàng hóa siêu lợi nhuận, do đó việc nghệ sĩ, người nổi tiếng đi làm từ thiện sẽ nhận được sự quan tâm rất lớn thậm chí là quá mức từ các tờ báo nhất là báo lá cải. Không cần biết thông tin có hữu ích, nhân văn hay không, bằng các chiêu "giật tít", "câu view", "câu like", nhiều tờ báo vẫn đăng tải với mục đích thu hút sự chú ý của độc giả vì các tờ báo này cũng đang trong cơn khát lượt truy cập. Do đó một số nghệ sĩ, người nổi tiếng cũng tận dụng triệt để truyền thông để đánh bóng tên tuổi. Nhưng truyền thông là một con dao hai lưỡi, một mặt nó lan tỏa những thông điệp nhân văn và mang lại uy tín, danh tiếng cho người nghệ sĩ, người nổi tiếng. Mặt khác khi họ phạm sai lầm hoặc nghi ngờ phạm sai lầm thì cả xã hội sẽ đổ xô vào bới lông tìm vết, nhấn chìm họ trong biển chỉ trích, thậm chí dồn họ vào chân tường, sụp đổ cả sự nghiệp. Một hành động

tưởng như nhân văn cuối cùng lại tạo nên những đau khổ, dằn vặt cho nhiều người. Thông tin hỗn loạn, lại ở các chiều cạnh khác nhau khiến công chúng hoài nghi, mất niềm tin, công tác từ thiện trong trạng thái vàng thau lẫn lộn.

3. Giải pháp bảo vệ tính nhân văn của đạo đức XHCN và các giá trị truyền thống của dân tộc Việt Nam

Nhận thức lại quan niệm từ thiện bằng quan điểm của đạo đức học Mác - Lênin

Chẳng biết từ bao giờ, khái niệm "từ thiện" trở thành một cách để gọi hoạt động của những người đem một phần tài sản của mình để cứu tế người nghèo, người đau khổ, hoạn nạn, từ đó xuất hiện tư duy phán xét đức hạnh của một con người qua việc anh ta mang được bao nhiêu tài sản đi cứu giúp người khác. Nếu tuyệt đối hóa tư duy này sẽ gây ra những lệch chuẩn trong hoạt động từ thiện. *Thứ nhất,* một xã hội coi giảm đau khổ cho người bất hạnh là tiêu chí lớn nhất để phán xét đạo đức thì xã hội đó sẽ không bớt đi những cảnh đời đau khổ mà ngược lại sẽ có kẻ mong có nhiều đau khổ hơn để được đi cứu tế và nhận sự vinh danh, ngưỡng mộ của cộng đồng. *Thứ hai,* nếu từ thiện chỉ là mang tài sản cho người khác thì hóa ra chỉ người có tài sản mới có lợi thế trong làm từ thiện, mang càng nhiều tài sản cho người nghèo thì càng trở nên đức hạnh?

Trên thực tế, một cô sinh viên y khoa tình nguyện đi vào tâm dịch Covid, một người phụ nữ vô danh bán vải hỗ trợ nông dân Bắc Giang, một công dân có trách nhiệm lặng lẽ quyên góp cho quỹ vaccine của Chính phủ,… tất cả họ đều đang làm từ thiện. Đứng trên lập trường của đạo đức học Mác - Lênin thì cái thiện cao nhất là mang lại hạnh phúc cho quảng đại quần chúng nhân dân. Cái thiện dưới chủ nghĩa xã hội là sự giải phóng con người khỏi áp bức bất công, xây dựng xã hội công bằng, dân chủ, văn minh từ đó con người đạt được hạnh phúc, đó chính là cái thiện đầy đủ nhất. Vậy thiện là tất cả những gì tốt đẹp nhất, có vai trò tích cực tạo thuận lợi cho cuộc sống của con người phù hợp với tiêu chuẩn của sự tiến bộ xã hội. Từ thiện không chỉ là mang tài sản, tiền của đi giúp đỡ người nghèo, người khó khăn, từ thiện đích thực là những hành động xuất phát từ tình yêu thương, trái tim vị tha giàu lòng trắc ẩn và lan tỏa điều đó ra cộng đồng. Điều này hoàn toàn thống nhất với quan điểm của Đại hội Đảng lần thứ XIII "phát huy giá trị văn hóa, sức mạnh con người Việt Nam; khơi dậy mạnh mẽ khát vọng phát triển của dân tộc, tinh thần yêu nước, tự hào, ý chí tự cường và lòng nhân ái, tinh thần đoàn kết, đồng thuận xã hội"[7]. Do đó từ thiện không cần phải giàu có mới làm được, không cần phải phô trương ầm ĩ, chỉ cần có tấm lòng hướng thiện và thể hiện điều đó một cách chân thành, giản dị trong đời sống để mang lại hạnh phúc cho cộng đồng.

Tiếp tục học tập làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh

Đạo đức Hồ Chí Minh là sự kết tinh của những giá trị đạo đức truyền thống tốt đẹp của dân tộc Việt Nam và đạo đức cộng sản chủ nghĩa. Người là tấm gương mẫu mực về làm từ thiện. Người đã làm từ thiện ngay từ khi chưa có gì, chưa ai biết đến. Khoảng năm 1914 -1917, Bác ở London làm việc ở tiệm ăn Cáclơtông, một tiệm sang có tiếng ở đây. Sau khi thực khách đã ăn uống xong, những người phục vụ, phải dọn bát đĩa bỏ tất cả chén bát và thức ăn thừa lẫn lộn vào trong một cái thang điện đưa xuống bếp. Khi đến lượt anh Ba, anh làm rất cẩn thận, đáng lẽ vứt thức ăn thừa vào một cái thùng, đôi khi còn cả phần tư con gà, những miếng bít - tết to tướng ... thì anh giữ gìn sạch sẽ và đưa lại cho nhà bếp. Chú ý đến việc này, ông Étcốpphie (người đầu bếp nổi tiếng lúc đó) hỏi anh: "Tại sao anh không quẳng thức ăn thừa vào thùng, như những người kia?" "Không nên vứt đi. Ông có thể cho người nghèo những thứ ấy"[8]. Bác đã làm từ thiện lặng lẽ, bình dị từ khi chỉ có hai bàn tay trắng với một trái tim nhân hậu, ấm áp và một thái độ khiêm tốn nhất.

Sau này, khi trả lời các nhà báo nước ngoài vào đầu năm 1946, sau thắng lợi của cuộc Tổng tuyển cử đầu tiên của nước Việt Nam độc lập, trên cương vị của Chủ tịch nước Bác đã nói "Tôi chỉ có một sự ham muốn, ham muốn tột bậc, là làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn áo mặc, ai cũng được học hành"[9]. Trong tư tưởng của Bác sự thiện cao nhất là mang lại hạnh phúc cho quảng đại quần chúng nhân dân chứ không chỉ dừng ở việc giảm đau khổ cho một bộ phận quần chúng, hành động vì hạnh phúc của cộng đồng sẽ là sự thiện cao nhất.

Quản lý và định hướng truyền thông

Cần có sự quản lý, định hướng các cơ quan truyền thông trong việc đưa tin bài về các hoạt động từ thiện của cá nhân và tổ chức. Việc đưa tin về vấn đề này là cần thiết, tuy nhiên cần hướng đến mục đích lan tỏa,

truyền cảm hứng về các hành động từ thiện nhân văn cao cả. Trên thực tế việc lệch chuẩn trong hành vi từ thiện thời gian qua có sự tác động lớn của các tờ báo lá cải và mạng xã hội. Các tờ báo do chạy theo mục đích tăng lượt view, lượt truy cập, lượt like, lượt share đã đăng tin không chọn lọc, thiếu kiểm chứng, nhiều nghệ sĩ, người nổi tiếng muốn làm từ thiện một cách âm thầm cũng khó, do sự can thiệp quá sâu của các cơ quan báo chí.

Đối với mạng xã hội thì vấn đề quản lý càng trở nên nan giải, do các tài khoản là của từng cá nhân. Những vụ việc lừa đảo từ thiện thời gian qua đều mượn mạng xã hội làm công cụ đắc lực. Giải pháp của vấn đề này là giáo dục công dân, để mỗi người phải có trách nhiệm xã hội trước mỗi click chuột, mỗi lượt share, like của mình. Công chúng cần tỉnh táo lựa chọn những đề xuất từ thiện chân chính để lòng tốt của mình không trở thành công cụ cho kẻ khác mua danh, trục lợi. Bên cạnh đó cần kết hợp với công cụ luật pháp đủ mạnh để mạng xã hội và các cơ quan truyền thông đưa tin chuẩn mực về hoạt động từ thiện. Qua những bê bối từ thiện vừa qua bản thân nghệ sĩ, người nổi tiếng cũng có lúc là nạn nhân của những chỉ trích cay độc trên mạng xã hội. Do đó trong hoạt động từ thiện của thời đại bùng nổ thông tin thì họ vừa là đối tượng cần phải chịu sự điều chỉnh hành vi của pháp luật vừa là nạn nhân cần được bảo vệ trước nạn tin giả, chỉ trích, bôi nhọ trên mạng xã hội.

Trước thực trạng này Văn kiện Đại hội Đảng XIII đã khẳng định cần phải "kiên quyết đấu tranh, loại bỏ các sản phẩm, thông tin độc hại, xuyên tạc, phản động, ảnh hưởng xấu đến ổn định chính trị - xã hội, thuần phong mỹ tục"[10].

Cần có cách tiếp cận pháp lý mới về việc cá nhân làm từ thiện

Dư luận hiện nay cũng cho rằng, trong lúc thiên tai, bão lũ, dịch bệnh gây thiệt hại lớn đến đời sống người dân, việc một số cá nhân vận động quyên góp, nhận tiền của các nhà hảo tâm và sử dụng tiền đó để hỗ trợ đồng bào là việc làm đáng trân trọng; phù hợp với truyền thống đạo lý của dân tộc. Tuy nhiên, những cá nhân đứng ra nhận tiền quyên góp cần bảo đảm công khai tài chính. Đặc biệt, với lượng tiền quyên góp lớn, cần có kế hoạch sử dụng hỗ trợ cụ thể, rõ ràng, phù hợp; tránh tình trạng làm từ thiện theo phong trào hay phân phối tiền, hàng cứu trợ không đều, bất hợp lý... Đặc biệt, các cơ quan chức năng cần hoàn thiện những chế tài, quy định nhằm xử lý những hành vi lạm dụng thiên tai, địch họa để trục lợi, nhân danh từ thiện để "đánh bóng" tên tuổi.

Kết luận

Sau 35 năm đổi mới, Việt Nam đã đạt được thành tựu to lớn trên mọi lĩnh vực, tuy nhiên do chuyển từ cơ chế tập trung quan liêu bao cấp sang cơ chế thị trường, trong xã hội Việt Nam còn nhiều hiện tượng xuống cấp về đạo đức. Các chuẩn mực đạo đức mới chưa được hình thành, trong khi đó nhiều chuẩn mực đạo đức cũ không đáp ứng được tình hình thực tế, có những khoảng trống của sự vô chuẩn đã được dư luận quan tâm điều chỉnh song vẫn còn một số hiện tượng tiêu cực đáng lên án. Đấu tranh với những hiện tượng lệch chuẩn trong hoạt động từ thiện của một số nghệ sĩ, người nổi tiếng ở Việt Nam hiện nay là việc làm cấp thiết lúc này để cổ vũ nghệ sĩ, người nổi tiếng làm từ thiện chân chính mang lại giá trị đích thực cho cộng đồng và hạnh phúc với sự cống hiến của mình, đồng thời loại bỏ những kẻ tư lợi làm từ thiện với động cơ thấp hèn, qua đó bảo vệ được tính nhân văn của đạo đức XHCN và những giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc ta./.

(1) Thiều Chửu (2019), *Hán Việt tự điển,* Nxb. Dân trí, Hà Nội, tr.190.

(2) Nguồn: Đài truyền hình Việt Nam, Thời sự 19h ngày 19 tháng 6 năm 2021, VTV1.

(3) Nguồn: Đài truyền hình Việt Nam, Thời sự 19h ngày 19 tháng 6 năm 2021, VTV1.

(4) Nguồn: Đài truyền hình Việt Nam, Thời sự 19h ngày 19 tháng 6 năm 2021, VTV1.

(5) C.Mác và Ph. Ăng ghen (1993), *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, T.23, tr.1056.

(6) Nguồn: Huyền Băng, Góc tối ngành công nghiệp từ thiện ở Mỹ: Nhận hàng tỷ USD nhưng chi chưa đến 4% cho người nghèo, 96% còn lại vào túi môi giới, lãnh đạo tổ chức... https://cafebiz.vn/goc-toi-nganh-cong-nghiep-tu-thien-o-my-nhan-hang-ty-usd-nhung-chi-chua-den-4-cho-nguoi-ngheo-96-con-lai-vao-tui-moi-gioi-lanh-dao-to-chuc-20210527100047126.chn.

(7) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII,* Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, T.1, tr.221-221.

(8) Trần Dân Tiên (2018), *Những mẩu chuyện về đời hoạt động của Hồ Chủ tịch"*, Nxb. Văn Học, Hà Nội, tr.29.

(9) Hồ Chí Minh (1995), *Toàn tập,* Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, T.4, tr.161-162.

(10) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, T.1, tr.1.